

AUSTRALIA - najmniejszy kontynent Ziemi, na półkuli południowej. Od południa i zachodu otoczony Oceanem Indyjskim, od północy i wschodu przybrzeżnymi morzami Oceanu Spokojnego (Morze: Arafura, Timor, Korolowe i Tasmana).

Skrajnymi punktami lądowej części *Australii* są przylądek Jork 10°41'S, Wilsons Promontory 39°08'S, Steep Point 113°09'E, Byron 153°39'E. Największa rozciągłość południkowa 3150 km (z Tasmanią 3680 km), równoleżnikowa ok. 4000 km.

Powierzchnia 7682,3 tys km²

ZWIĄZEK AUSTRALIJSKI - COMMONWEALTH OF AUSTRALIA - państwo na kontynencie australijskim i na wyspie Tasmania. Do *Australii* należą także terytoria zamorskie - wyspy: Norfolk, Bożego Narodzenia, Kokosowe (Keeling), Heard i McDonalda, Ashmore i Cartier oraz stacje naukowe na Antarktydzie: Mawson, Davis i Casey.

SKĄD SIĘ WZIĘŁA NA NAZWA AUSTRALIA?

Nazwa *Australia* odnosząca się do kontynentu pochodzi od określenia *Terra Australis*, jaką wymyślili i używali europejscy kartografowie aż do połowy XVIII w. Jest to określenie łacińskie i znaczy: *terra* - ziemia, *australis* - południowy. Stąd nazwa *Terra Australis* - Ziemia Południowa, tudzież Kraina Południowa. A dlaczego nazwali ją południowa (*australis*) - ponieważ w tamtych czasach sądzono iż zajmuje ona większą część półkuli południowej. Natomiast określenie *Australia* dotyczące państwa jest tylko potocznie używane, gdyż tak naprawdę to jest to Związek Australijski (Commonwealth Of Australia).

Średnia gęstość zaludnienia 2,5 osoby/km² - *Australia* to najsłabiej zaludnione państwo świata. 75% ludności mieszka na południu kraju, na obszarze stanowiącym ok. 5% powierzchni kontynentu australijskiego. Najgęściej zaludnionymi prowincjami są: Australijskie Terytorium Stołeczne (120 osób/km²) i Wiktoria (19,4 osoby/km²). Stolica Canberra (307 tys. mieszkańców, 1997).

Główne miasta: Sydney - 3,7 mln, Melbourne - 3,2 mln, Brisbane - 1,4 mln, Perth - 1,2 mln, Adelaide - 1,1 mln. Najbardziej zurbanizowane państwo świata, w którym ludność miejska stanowi 85%. W 13 miastach, liczących ponad 100 tys. mieszkańców, mieszka ok. 70% ludności kraju.

SYDNEY

Sydney jest największym miastem *Australii* i stolicą stanu Nowa Południowa Walia, położone jest nad Morzem Tasmana. Sydney liczy sobie ok. 3,7 mln mieszkańców. Jest miastem o dużym centrum finansowym i handlowym na półkuli południowej. W 1988 roku otwarto tam Central Business District. Znajduje się tam przemysł wydobywczy (dwie rafinerie ropy naftowej), oraz inne gałęzie przemysłu (maszynowy, chemiczny, lekki, elektroniczny, elektrotechniczny, spożywczy). Dużą rolę odgrywa również przerób złomu metalowego. Większość zakładów przemysłowych jest w dzielnicach portowych i w zachodniej strefie. Mieści się tam duży port lotniczy krajowy i międzynarodowy, port pasażerski i przystań promowa *Australii*. Stacja Kingsford Smith to punkt końcowy transaustralijskiej linii kolejowej z Perth.

Sydney jest wielką atrakcją turystyczną. Podczas wizyty w *Australii*, trudno ominąć Bennelong nowoczesny gmach opery (1957–66, J. Utzon) z salą koncertową na 2700 miejsc, ok. 1/10 powierzchni zajmują tereny zielone (w tym parki narodowe Ku-ring-gai Chase i Royals). Znajduje się tam wiele kafejek, muzeów, mieści się tam m. in. Siedziba Królowej Australijskiej. Sydney leży na lekko falistej równinie, od zachodu ograniczonej Górami Błękitnymi.

Historia. Sydney to najstarsze miasto w *Australii*. Początki związane są z przybyciem w 1788 r. tzw. Pierwszej Floty pod dowództwem A. Phillipa, która przywiozła do *Australii* pierwszą grupę brytyjskich skazańców. Na początku była to brytyjska kolonia karna a od 1842 r. miasto. Sydney to jedno z dwóch głównych (obok Melbourne) skupisk Polonii australijskiej, ośrodek jej życia politycznego i organizacyjnego.

Zabytki. Do zabytków pięknego Sydney zaliczamy m. in. mannice, koszary, kościół St. Jamesa, wszystkie w stylu kolonialnym, angielskim. Pochodzą one z I połowy XIX wieku. Ale również inne kościoły i budowle użytku publicznego II połowy XIX wieku.

Podział administracyjny Australii:

Australia to państwo federalne podzielone na 6 stanów: (Australia Południowa, Australia Zachodnia, Nowa Południowa Walia, Queensland, Tasmania, Wiktorja) i 3 terytoria federalne: Australijskie Terytorium Stołeczne, Terytorium Jervis Bay, Terytorium Północne.

Ustrój polityczny

Federacyjna monarchia konstytucyjna z dwuizbowym parlamentem - Senatem z 76 senatorami, wybieranymi na 6 lat (co 3 lata połowa składu jest wymieniana) i Izbą Reprezentantów ze 148 deputowanymi, wybieranymi na 3 lata. Australia jest członkiem brytyjskiej Wspólnoty Narodów.

Głową państwa jest monarcha brytyjski, reprezentowany przez gubernatora generalnego. Władzę wykonawczą pełni rząd z premierem na czele, pod przewodnictwem gubernatora generalnego, który go powołuje. Każdy stan ma własną konstytucję, rząd stanowy i 2-izbowy parlament lokalny (z wyjątkiem Queenslandu, który ma 1-izbowe ciało ustawodawcze). Na czele stanów stoją gubernatorzy, mianowani przez monarchę brytyjskiego na wniosek rządu australijskiego. Stany dzielą się na hrabstwa, okręgi i miasta, mające organy samorządowe - rady municypalne. Sprawami polityki zagranicznej, handlu zagranicznego, obrony oraz imigracji zajmują się wyłącznie władze federalne.

Flaga Narodowa

Narodowa flaga *Australii* jest chorągwią koloru niebieskiego. Czerwona chorągiew powiewa na statkach floty handlowej, biała na statkach Królewskiej Floty Australii. Chorągiew Sił Powietrznych Australii jest błękitna

Hymn Państwowy

Brytyjski hymn królewski "God Save the Queen" pozostał hymnem *Australii* aż do roku 1984 r., kiedy hymnem narodowym została patriotyczna pieśń "Advance Australia Fair" (Naprzód piękna Australio).

Historia

Australia została odkryta przez Portugalczyków, którzy w tym czasie zakładali swe bazy handlowe w Indiach, Azji Płd.-Wsch. i w Chinach. Australia ich jednak nie zainteresowała, gdyż wydawała się niezamieszkała i nieprzyjazna dla Europejczyków pod względem przyrodniczym i klimatycznym. Podobnie Holendrzy, którzy penetrowali w XVII wieku zachodnie i północne wybrzeża kontynentu, zadowolili się jedynie nazwaniem go Nową Holandią. Badania donoszą, że Australia była już zasiedlona 60 tys. lat temu przez ludzi przybyłych z Azji. Byli to Aborygeni. W 1787 r. na teren owego kontynentu przybył biały człowiek - statki z więźniami z Anglii, Szkocji, Walii. Większość więźniów po odbyciu kary osiedliła się na Australijskich ziemiach.

Klimat:

Kraj ten położony jest w zwrotnikowej i podzwrotnikowej strefie klimatycznej. Leży w umiarkowanej i międzyzwrotnikowej strefie oświetlenia Ziemi. Przecina ją zwrotnik Koziorożca. Czynnikiem wpływającym na klimat kontynentu są: bliskość zbiorników wodnych, szerokość geograficzna i odosobnienie kontynentu.

Australia jest najniższym z kontynentów, średnia wysokość wynosi tu tylko 292 m n.p.m. a kulminacja, czyli Góra Kościuszki (Mount Kościuszko) mierzy 2 229 m n.p.m. Wschodnią część kontynentu zajmują Wielkie Góry Wododziałowe. Górzysta jest również Tasmania, wyspa u południowo-wschodnich wybrzeży kontynentu australijskiego. Na zachód od Wielkich Gór Wododziałowych znajduje się południkowy pas Nizin Wewnętrznych, cechujący się w części środkowej endoreicznym układem sieci rzecznej. Na południu w pobliżu wybrzeża występuje południkowe pasmo Gór Flindersa, dochodzące do 1 165 m n.p.m. Na zachód od Nizin Wewnętrznych znajduje się rozległa Wyżyna Australijska.

Ogromne połacie kraju zajmują pustynie, półpustynie i stepy:

- Wielka Pustynia Wiktorii (Great Victoria Desert)
- Wielka Pustynia Piaszczysta (Great Sandy Desert)
- Pustynia Gibsona (Gibson Desert)